

ČAJ

Pro chvíle pohody

LEDEN 2010

Časopis Autorů Jičínska

Ofarowanie

Liście wpadły v poploch

**wyplatają dywan
szepem opadania**

jesień

Kazimierz Burnat

40

Vážení čtenáři,

vstupujeme do nového roku, kdy bychom měli v květnu uvítat v rozkvetlém Jičíně účastníky 3. Jičínského poetického jara. I ČAJ chce k této akci přispět svou troškou do mlýna, proto v úvodních číslech ČAJe budeme představovat případné hosty setkání ze zahraničí a přinášet jejich tvorbu.

Již na titulní stránce jste si určitě všimli básně v polštině dnešního hosta Kazimierza Burnata. V ČAJi číslo 40 jej představuji jako hosta díky sbírce Za obzor, odkud jsou tyto básně. Když jsem sbírku v českém překladu Věry Kopecké četl, oslovila mě natolik, že ukázky z ní rád uveřejňuji v lednovém ČAJi. Navíc si myslím, že mám s Kazimierzem společné vidění světa, neboť některé básně z jeho sbírky, jako by z oka vypadly z mých Autogramů dětství.

LiS tentokrát zastupuje Josef Jindra svými pocity na lednovém soboteckém náměstí. Já jsem si dovolil přidat povídku z knihy Hospodská byla jako ideální manžel, která vyšla koncem minulého roku.

Přeji dobrý rok 2010 a příjemé ČAJi osvěžení !
Váš Václav Franc

OBSAH ČÍSLA:

Kazimierz BURNAT

– Za obzor (3 - 9)

Václav FRANC

- Švihák lázeňský (11-12)

Josef JINDRA

- Ta ranní chvíle (10)

HOST ČAJE:

Kazimierz BURNAT (1943 ve Szczepanowiciach nad Dunajcem)

Od roku 1968 žije ve Wroclavi, kde vystudoval práva na Wroclavské univerzitě, organizaci, řízení a zahraniční obchod na Obchodní akademii.

Mnoho let byl ředitelem v Polarze a působil v obchodních organizacích, služebně pobýval v Indii, Japonsku, Kanadě a v řadě států Evropy, věnoval se parašutismu a skautským oddílům dětí vyžadujících speciální péči.

Nyní působí jako publicista, redaktor a vydavatel jako hlavní redaktor časopisu "Bez kurtyny", redaktor čtvrtletníku "Obok" a předsedou literární skupiny "Dysonance".

Je členem Sdružení novinářů RP a členem předsednictva Svazu polských spisovatelů.

Vydal sbírky poezie "V kolejce po" (1995), "Cichma'ce" (2003), "Przenikanie" (2006) - tato sbírka byla oceněna "Velkým vavřínem" XVI. mezinárodního galicejského literárního podzimu a oceněná na XXIX. Mezinárodním poetickém listopadu v Poznani a dále vydal dvojjazyčně "Am Rande des Erwachens" (2007).

Jako spoluautor se podílí na různých sbornících, antologiích a monografiích, je laureátem mnoha soutěží. Jeho verše byla přeložena do německého, francouzského, ukrajinského, litevského, vietnamského, českého (díky Věře Kopecké) jazyka a do esperanta. Česky vyšla v roce 2008 sbírka poezie Za obzor.

Básně ze sbírky ZA OBZOR (vydáno 2008) vybral Václav Franc a z polštiny je přeložila Věra Kopecká. Básněń Ofarowanie (Obětování) je uveřejněna v polském originále.

ZA OBZOR

Kazimierz BURNAT

OFAROWANIE

Liście wpadły v popłoch

wyplatają dywan
szeptem opadania

jesień

OBĚTOVÁNÍ

Listí spustilo rozruch

vyplétá koberce
šepotem opadání

podzim

BŘÍZA

Přerostla mě
zšedivěla

čeká na svůj úděl

bude křížem
mým

ÚSVIT

Stromy plné
opuštěných hnízd

ptáci otvírají nebe
vzletem

otec smazal stopy
návratu

Vrcholky stromů
lechtají mrakům chodidla

děšť

Čas mě přenáší
od tebe k tobě

zase minul rok v jediné chvíli
která ač vymezená hodinami
sama sobě není žádným příznakem

jenom naše neodvratné
pletky s časem

Byla tma
vzešla jsi

od té chvíle jsou dvě slunce

Pověz pověz mi
co si budu pamatovat
navždycky
nemlč
z mlčení přece nezbude nic

ale ty máš víc
nemluvíš nemlčíš

je to jen zlomek života
který nevyrvu z paměti
mlčením
vyjadřuji nepřítomnost
jako ty

Na okraji noci
sjednotili dech
aby v úplňku měsíce
spálili poslední hranice

svítání je zastihlo
obrácené k sobě
zády

V zahradě tvého života
voněly květy utrpením

nyní ze záhonů let
pokrytých šedí
sbíráš plody citu
rozvážně zasetého v koutku

v naplněné spižirně srdce
vestálky v bílých závojích

VRŮSTÁNÍ

Myšlenky zrozené ve spánku
putují uplynulým časem
do otcova sadu

chuť ovoce
obnovuje význam očekávání

raději se usmířit
s odrazem v zrcadle
utišit spor o hierarchii

zakořenit

Utekl jsem od sebe
pohltilo mne ticho
prostor rozděluje šepot
rozhovor
s vlastním bohem

NAVŠTÍVENÍ

Sedím na otcově lavici
zády ke stěně
která nedělí

osiřelá
nadále vyzařuje teplo
jeho let na konci času
poznamenaných nevidomostí

když na zacelující se rány rozhrěšení
přikládám čerstvou vrstvu
třešňové pryskyřice
děravými okny
sviští průvanu

to starý dům
vyprovází stesk

mezi úhory
trnka plodí démanty
kámen vzpomínky

NOSTALGIE

jsem v houštinách révy
rozdělených stěnami cypřišů
a stýská se mi po vrbách

jsem v citrusovém háji
na palouku
zasypaném šiškami cedrů
a stýská se mi po olšině
ve známém údolí srázů

stýská se mi
po sadu jabloní a třešní
z něhož zůstaly jen náhrobky kmenů

Provence, červenec 2001

OHLÉDNUTÍ

Stojíš na louce

krutý smích rozbíjí ticho
nestranně k vřískotu
zapomenutých hříchů
a vítr
bičuje čupřiny vrb
a roznáší slova modlitby
klečících před -
křížem

to je obraz
vonící mlékem dětství

VYČKÁVÁNÍ

Minula léta podzimů
nyní se škrábu
po zmrazkách podzimu
pro ovoce významu

dozrálé opadalo
jiné je pro přicházející
s jarem

to nic
uvěznil jsem čas

Nedovřené víko

navlhčený kapkami z kroupky
naslouchá písni supů

nemá pochyb
či bude poslední slovo
či první

KÁMEN

V dětství
jím voněl čerstvý chléb
jiskry uvolňovaly teplo
časem hněv

dnes
opracovaný dlátem
vykřikuje naději
"non omnis moriar"
stále hlouběji se vtlačujíc
v zemi

je to epitaf
věnovaný živými
živým

NÁVRAT

Vypořádal jsem se s minulostí
nyní ji držím na uzdě

slyším radostné chvění dětství
v jabloňovém sadu

jako vězeň osvobozený amnestií
se vracím

objímám hlídku na Náspu vsi
kterou uronilo nebe
roztřepené horami

skrojkem chleba s cukrem
ochočuji současnost

Szcepanowice, 14.6. 2005

ODLIV

Smrákání

ruce žebráka vztahují
k zemi k nebi

čas uhání
rychleji rychleji

noc je vysvobození

HŘBITOV

Všichni vědí jak dojít

nebo je dovezou
nebo donesou

čteme
zapomenutá jména
zašlé epitafy

nikým nepoznání
nakláníme hlavy

nicotní
jako vlastní život
dohoříváme

ZKOUŠKA Mamince

Proniknutá chladem
trváš v předpokoji nebe
navždy spletené ruce
ztišená bolest

na chvílku oživíš oblohu
příslibem shledání

cítím na odchodu
do pološera

Památce mých rodičů

Hřbitov je knihovna
katalog žádostí
o život příští

všichni neseme tíhu smrti
a já též
já Váš život

smířený s šumem
bezlistých vrcholků
odřikávám
zdravas Země
zdravas

TA RANNÍ CHVÍLE

JOSEF JINDRA

(Lednové náměstí v Sobotce)

Až brzo ráno projdu se městem...
Ta chvíle kdy se potichu budí
Ulice náměstí a všechny domy
Psí smečka oken jen liknavě střeží
kdože tu běží či přechází kolem
Jak rozevřou oči už zírají žlutě
Jen co jim zpod víček vymnou
průsvitné ospalky záclon a rolet
V létě by dávno už blýskala sluncem
Jenže je leden
Nevoní květiny srpnových váz
V kašně spí do klubka stočený holomráz
nasátý jedem
Hromádka sněhu a špinavý led
Kameny naboso Musí to bolet
Nehřeje žlutavý polosvit lamp
Paličky bubínku klapity klap
palice bubnu podloubím duní
Pracovní den nedospí sen
Klus a vlak a autobus
Generace za generací
Do řady za prací
Vztyčený prst do prořídle tmy
To pastýř s lucernou nad městem bdí
A dole leží a brouká si mamut
s temnými obrysy
Pod břichem vybledlá zažloutlá krajka
Ze hřbetu září laskavé oko
To mistr Prokeš Stejně jak kdysi
V zimě i v létě
Minuty strádá a propouští čas
Ten právě prošel Ta chvíle je pryč

Václav FRANČ

„Tak vám děkuju, pane doktore,“ usmíval se Evžen s vyřízenou žádostí o lázeňský pobyt v ruce. Evžen byl pravidelným návštěvníkem lázeňských měst, a ačkoliv měl na krku za pár let šest křížků a s tím i patřičné tělesné újmy na zdraví, nebylo to s jeho zdravím zase tak vážné, jak předstíral u svého praktického lékaře. Zkrátka lázně mu prospívaly spíše po společensko-duševní stránce. Nějaká ta nezávazná známost, vdovička, či spíše ještě lépe neuspokojená panička, která si ráda vyleje srdíčko ctiteli, tak ohleduplnému a šarmantnímu, jako je pan Evžen. Kam se na něj hrabe ten její Pepa či Franta, ačkoliv je o dost roků mladší než její nová lázeňská známost. Stačilo pár posezení nad dvojkou bílého či červeného, pár vhodně volených slovíček při svitu lundy, procházka po kolonádě či po břehu řeky, a všechno to neskončilo jenom voděním se za ruce, ale důmyslně promyšlenou taktikou šviháka Evžena, postelovou scénou.

„Vy máte tak svůdné oči,“ tokal Evžen a ženy mu padaly do náručí.

Měl úspěch, šarm, nikdo by v něm nehledal toho obyčejného nenápadného nákupčího firmy, ve kterého se opět měnil po pár týdnech povyražení si z lázeňského kopýtka. Ani jeho žena netušila, jak Evžen tráví dny svobody, když se jí svěřoval, jak se mu zase nechce opustit ji a jen vzpomínat na její objetí.

Všechny ty lásky měly jepičí život a končily loučením na peroně a máváním za odjíždějícím vlakem. Téměř všechny, chtělo by se Evženovi popřát, ale jedno staré české přísloví říká: tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.

Jmenovala se Jarmilka, její manželství s hromotlucským řezníkem Jardou bylo už dávno jen formální, a tak její časté zálety nekončily jen lázeňskou avantýrou či zpestřením si nudného života nejen v posteli, kdy si Jarda odbyl jednou za měsíc svoji potřebu, odvalil se vedle ní a spokojeně začal pochrupovat.

Jarmilka si v lázních nelécila jen vyoperovaný žlučník, ale i bolavé srdíčko a Evženovu náklonnost myslela vážně, dokonce tak vážně, že když jednou přišel Jarda domů, posilněn několika pivy, řekla mu, že v lázních poznala někoho, kdo pro ni strašně moc znamená, že ji Jarda unavuje, že se necítí ještě tak stará, aby jen čekala doma na věčně ojíňeného manželka, ke kterému již dávno nic necítí. Děti už dávno vylétly z rodného hnízda, a tak je čas s životem ještě něco udělat.

Jarda byl sice pod parou, ale byl taky prudké povahy, na svou ženu žárlil a nikdo z chlapů na jatkách by si mu nedovolil říct přímo do očí takové ty otřepané vtipy o nevěrných manželkách, které svým mužíčkům nasazují parohy, ačkoliv si o Jarmiliných záletech občas cvrlikali i vrabci na střeše. Jarmilka schytala pár facek a zdálo se, že celá věc je u konce, jenže nebyla.

Jarmilka se chtěla Jardovi pomstít nebo Evženovy návrhy brala vážně, prostě a jednoduše lázeňskému švihákovi napsala. A tady udělal Evžen velkou chybu, kdyby na dopis nereagoval, poslal SMSku či zatelefonoval, aby utěšil bolavé srdíčko své lázeňské milenky, snad by se nic nestalo, ale Evžen sedl a odepsal, jak po Jarmilce touží, ale že momentálně nemůže přijet, že se určitě ozve, a nechával Jarmilku v naději, i když doufal, že staré lásky odvane čas, Jarmilka si někoho najde a zapomene. Snad by i Jarmilka zapomněla, ale Jarda nezapomněl, když objevil dopis v Jarmilčině nočním stolku. Pro pár facek nešel daleko a Jarmilka vyklopila, kde Evžen pracuje, že je náměstkem, nakonec tak jí to Evžen tvrdil, že se o ni postará. Konečně bude žít, jezdit na dovolenou k moři. A kde byla s Jardou nejdál?

Za pár dní postával Jarda před vrátnicí jistého závodu, nervózně přešlapoval a dožadoval se pana Evžena Procházky, náměstka zdejšího podniku.

Vrátný, důchodce Karel, už měl svoje zkušenosti a něco mu říkalo, že tohle nebude zvaný host.

„Procházka, Procházka... A copak mu chcete?“ snažil se získat čas.

„Soukromou věc,“ odsekl nerudně Jarda a šel z něj strach, vždyť do dvou metrů neměl daleko, svaly vytrénované z jatek naháněly strach.

„To máte Procházku, že jo, to je takový častý jméno. Někej Procházka dělá ve svařovně, ale to je Josef.“

„Tohle je Evžen Procházka!“ trval na svém Jarda.

„No jo, tak vy myslíte tohodle Procházku, tak to já už vím, ale von pan Procházka, tady už ne to... nedělá,“ snažil se Karel.

„Nedělá?“

„Jak bych vám to řekl, já ho ani neznal, já jsem tady jen krátce, on tady byl taky jen krátce a přešel na nějaký jiný flek, postup, někam vejš!“ a Karel svoje slova doplnil významným gestem vztyčeného palce k nebi.

„A nevíte kam?“ nechtěl se nechat odbýt Jarda.

„Jó, milej pane, to já nevím, já jsem malej pán, se mnou se takový nebavěj,“ uspokojoval se vrátný, že zažehnal malér Evženovi a třeba z něj vymáčkne nějaké pivo či flašku jako odměnu.

Jarda byl na odchodu, snad by se nechal uchlácholit, kdyby náhodou nešla kolem paní Libuška z personálního oddělení. Zavrtěla zadečkem, a jak se říká: tonoucí se stébly chytá.

„Mladá pani, můžu se vás na něco zeptat?“ osmělil se pomalu vychládající Jarda.

„Samozřejmě,“ přitakala Libuška a snažila se na Jardu udělat přívětivý kukuč.

„Prosím vás, nevíte kam odešel pan náměstek Evžen Procházka z vašeho podniku?“

Paní Libuška neměla fištrón jako vrátný Karel, netušila blížící se tsunami, a tak popravdě řekla, že pan Evžen Procházka dělá nákupčího, že má pán štěstí, protože dneska je ve fabrice, že s ním před chvilkou mluvila a že mu jej zavolá na vrátnici.

Jarda poděkoval, zamračil se na vrátného, který raději zalezl do své kukaně jako pes do boudy.

Setkání o hlavu většího Jardy s nenápadným nákupčím firmy Evženem, přezdívaným Švihák lázeňský, netrvalo dlouho. Mělo potom dohru u okresního soudu, kde se postižený Evžen domáhal odškodnění a bolestného za zlomenou dolní čelist a další drobné oděrky, které mu manžel paní Jarmilky způsobil.

Ale nakonec ve skrytu duše Evžen Jardovi děkoval. Nemusel si vymýšlet další choroby před svým praktickým lékařem a poukaz na další lázeňský pobyt v příštím roce získal celkem snadno. Jen o jeho dalších milostných avantýrách se mnoho neví. Buď je pan Evžen opatrnější, nebo jej už paničky v nejlepších letech nezajímají, ale tomu nikdo z nás nevěří.

(Povídka z knihy Hospodská byla jako ideální manžel, která vyšla v prosinci 2009.)

ČAJ pro chvíle pohody

č.40 , leden 2010, ročník IX

Vydáno 5. ledna 2009 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozev dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!